

פרוטוקול מס' 25

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ד', י"ד באייר תש"ל - 20.5.70, שעה 8.45

נכחו:

חברי הוועדה:
א. כץ - היו"ר
נ. אליעד
ז. הרמן
א. ורדיגר
ש. לויק
צ.מ. נריה
א. נחלה
ע. פיינבוך-סרני
ד. קורן
א. רזיאל-נאור
י. חמיר

מוזמנים:
י. שריד - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
ד"ר י. שפירא - מנהל בית הספר הריאלי בחיפה
ד"ר מ. שפירא - מנהל בית הספר התיכון שליד
האוניברסיטה העברית בירושלים
ד"ר כ. יוגב - מנהל גמנסיה "הרצליה" בח"א

מזכיר הוועדה: פ. פלקסר
רשמה: צ. ספרן

סדר היום: א. שאילתות.
ב. חשובת המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות לשאלות קודמות.
ג. שמיעת נציגי ארגון בחי הספר התיכוניים על "מעמד המורה בישראל".

אני פוחד את הישיבה.

היו"ר א. כץ:

א. שאילתות

1. שאילתה של חברת-הכנסת ע. פיינברג-סרני בדבר העתק מכתב שקיבלה מביית הספר הממלכתי במנרה, המיועד למפקח מחוז הצפון במשרד החינוך והתרבות. העתק המכתב נמסר לידי מר שריד.

2. שאילתה של חברת-הכנסת חמיר בדבר ערוך האמנותי והסמלי של אנדרטאות הציונות ברחבי המדינה.

3. שאילתה והצעה של חברת-הכנסת נריה לדון בוועדת החינוך והתרבות על כך שהדבקת חו של אמנות יכולה להכשיר דברים פסולים וזאת לאור השאילתה של חברת-הכנסת חמיר והעלאת המחזה "מלכת האמבטיה".

ב. תשובות המנכ"ל של משרד החינוך והתרבות לשאילתות קודמות

י. שריד: לענין ביח הספר "חל-חי" בקריית-שמונה: היו קשיים באיתור גרשים מחאימים, אך הבנין ייבנה.

לגבי המצב במדרשת שדה-בוקר: לא היה מקום להחערבות משרד החינוך והתרבות במקרה זה היות והבעלות למפעל בשדה בוקר היא בידי קרן הנגב, והנהלת הקרן החליטה מה שהחליטה פה אחד. פיסורי צביון לא באו על רקע פוליטי ומכיוון שרוצים להפוך את המפעל בשדה-בוקר למוסד להשכלה גבוהה סבורה הנהלת קרן הנגב שלשם כך יש צורך באיש אחר. על רקע זה נעשה ההסדר עם מר צביון.

לגבי עובדי החינוך המשלים: ועדה משותפת של משרד החינוך והתרבות, משרד הפנים והסתדרות הפקידים, שהתחילה לעבוד לפני שנתיים על הסדרת עבודתם הגיעה לידי איזו שהיא הבנה, אך לאור עיסקת החבילה שנעשתה בינתיים נחעוררו חביעות מיוחדות. הזמנתי את נציגי הסתדרות הפקידים, נשמע מה התביעות ואז חינתן החשובה אם אפשר יהיה למלא אותן בחלקן או שאי אפשר יהיה למלא אותן כלל.

ג. שמיעת נציגי ארגון בתי הספר התיכוניים על "מעמד המורה בישראל"

ד"ר מ. שפירא: כולנו תמימי דעים שמעמדו של המורה בישראל יורד, אינו הולם את יעורו ופונגם כחוצאה מכך בתפקידו. לעובדה זו כמה סיבות שאין לנו שליטה עליהן ואין אנו יכולים לשנותן:

1. לחינוך קמו מקצועות מחחרים המושכים את בעלי האמביציות ואח בעלי הכשרונות, וזאת לאור העובדה שאנו חיים בעידן המצויך כוחות אקדמאיים. ברשימת המקצועות האקדמאיים של משרד העבודה נכללים 376 מקצועות - שהחינוך הוא אחד מהם - הדורשים כולם הכשרה על יסודית עיונית. יש ברשימה זו מקצועות בעלי אחגור אינטלקטואלי וציני, מקצועות המגרים את דמיונו של הצעיר ומקצועות בעלי פרסטיז'ה במדונה שלנו שהם אטרקטיביים לגבי הנוער יותר מן החינוך.

2. לא תמיד מהווים מורי בית הספר התיכון דמות שהצעיר יכול להזדהות אחה ולא תמיד רוחש ציגור בית הספר התיכון יחס של הערצה למוריו. פרט זה עשוי לשמש פקטור בבחירת מקצוע.

3. לא המוכשרים מבין בוגרי החינוך התיכון הולכים להוראה. עדות שלילית לרמה האקדמאית של המורים הפוטנציאליים היא זו שבשנת חשכ"ט מחוך 286 שסיימו את הלימודים לקראת חואר שני באוניברסיטה בירושלים רק 67 קיבלו מ.א. במקצועות המיועדים להוראה. יותר מצערת העובדה שמחוך 550 בוגרי חואר נאשן במקצועות המיועדים להוראה רק 12% המשיכו ללמוד, בשנת 1969, לקראת חואר שני, בעוד שבמקצועות שאינם מיועדים להוראה ממשיכים ללמוד לקראת חואר שני 35%. בחואר שלישי P.H.S המצב חמור עוד יותר: בשנת 1969 קיבלו חואר זה במקצועות המיועדים להוראה רק שמונה תלמידים. המסקנה - בתי הספר התיכוניים כוללים את בעלי ההכשרה האקדמאית הנמוכה ביותר.

4. פמיניזציה של מקצוע ההוראה. 76% מתלמידי המחלקה להכשרת מורים באוניברסיטה, המכשירים את עצמם להוראה בתיכון, הן

ד"ר מ. שפירא:

נשים. בפמיניזציה של המקצוע טמונה סכנה גדולה לאור העובדה שנשים מקבלות משרות חלקיות בלבד בגלל תפקידן במשפחה.

5. רובצח עלינו המסורת הבלתי מכובדת כלפי ה"מלמד" בעם היהודי. במסורת שלנו היה יחס של הערצה ל"חלמיד חכם" ויחס של ביטול ל"מלמד".

לאור הסיבות האובייקטיביות שהבאתי אני פסימי לגבי עתיד מעמד המורה בחברה שלנו.

כדי למנוע התדרדרות מוחלטת של מעמד המורה ומעמד החינוך יש לפעול בשלושה תחומים: 1. לשפר את שכר המורה. 2. לחח יתר אוטונומיה לבית הספר. 3. להעלות את יוקרתו של האוגון הפרופסיונלי של המורה.

1. שיפור שכרו של המורה צריך להיעשות בשתי דרכים: א. העלאה אבסולוטית של שכר המורה. ב. דיפרנציאציה בחוך השכר. שיטת השכר הנהוגה כיום לגבי כל המורים בחינוך התיכון והמחבטת על שבות עבודה של עשרים וארבע שעות בכל המקצועות היא שיטה פשטנית המתעלמת מן השוני שבצומט העבודה במקצועות ההוראה למיניהם. מכיוון שעבודתו של המורה אינה מצטמצמת למחן שיעורים בלבד אלא כרוכה בחפקידים שונים נוספים - ויש הבדל בין המעמסה המוטלת למשל על מורה המלמד עברית לבין זו המוטלת על מורה המלמד התעמלות - אנחנו מציעים שיטה מסובכת מזו הקיימת; המעמידה באור נכון יותר את היקף עבודתו של המורה במקצועות השונים. כן יש לקבוע את דרגת השכר בהתאם להכשרה פדגוגית, השכלה, וחק ואולי גם בהתאם למספר החלמידים בכיתה.

קיימת עליה אוטומטית בשכר המורה בשל דוחק, אבל אפשרויות אחרות לקידום בדירוג אינן קיימות. אנחנו מציעים לכן חפקידים מינהליים כמו מורה ראשי, מוכז מדור, בנוסף על אלה הקיימים, שהם מחנך, מנהל וסגן מנהל.

הרשות הממלכתית האחראית לתנאי עבודתו של המורה ושכרו צריכה לדאוג לכך שהמורה לא יודק לאמצעים המעמידים אותו במצב בלתי נוח - דבר הפוגם בסמכותו החינוכית ובתדמיתו הציבורית.

2. מתן אוטונומיה רבה יותר לבית הספר. לא חופש מוגזם, לא ביטול הפיקוח, אלא צימצום עד למינימום של האנטרליזם הקיים וויחור על עקרון האוניפורמיות כשאיננו הכרחי. מתן חחוש יצירה וחירות יצירה למורה על ידי עידוד לחידושים, לניסויים פדגוגיים שישברו את המונוטוניות הנדבקה למקצוע ההוראה.

3. העלאת רמתו של האוגון הפרופסיונלי של המורים, כראש וראשונה על ידי קביעת כללים לאחיקה מקצועית, כמו אלה הקיימים בארגונים אקדמאיים אחרים; רופאים, עורכי דין.

אני מציע שנדאג לחיי השעה, כי השעה דוחקת, ולא נטפל בבעיית עחיד המקצוע בטרם נפתור את בעיית השעה. אנחנו נמצאים על סף תקופה שבה תיעשה כנראה ההוראה בשתי דרכים עיקריות: ההוראה הקולקטיבית תיעשה בעיקרה על ידי הטלביזיה. ההוראה האינדיבידואלית - כנראה על ידי למידה מתוכנתת.

לענין מעמד המורה שני אספקטים: האחד - כיצד רואה הצעיר את מקצוע ההוראה. השני - כיצד רואה המורה את מקצועו.

בדברי אני יוצא משלוש הנחות: 1. הנחה הקשורה בעובדה אמפירית, שבשלושים השנים האחרונות ירד מעמדו של המורה בסולם המקצועות בצורה דוסטיח. 2. ירידה זו נגרמה בין השאר בגלל שתי סיבות יסודיות שאין לנו שליטה עליהן: א. שינויים בדמותה של החברה. ב. השגי המדע. 3. אין דרכים קלות לשינוי פני הדברים.

אפרט: בשלושים השנים האחרונות הפכו החינוך היסודי והחינוך התיכון להיות מסגרת חינוך לכל. במדינת ישראל שאין בה חוק חינוך חובה בכיחות ס', י', י"א ו-י"ב יש הישגים מופלאים מבחינת החינוך לכל, דבר שהביא להגדלת קבוצת המורים הן מבחינת המספרים המוחלטים והן מבחינת האחוז. גידול זה שלא היה קשור בסלקציה הביא בהכרח לשלוש

ד"ר כ. יוגב:

תופעות: א. לכניסתם של אנשים שבתנאים בוחים, כאשר אפשר היה לקיים סלקציה, לא היו נכנסים להוראה. ב. לאי פיטוריהם של אנשים שבתנאים נורמליים לא היו ממשיכים להורות. ג. לכניסתם של אנשים שלא הוכשרו כלל להוראה או שהכשרתם לא היתה מושלמת.

עובדה שניה: בשנים האחרונות נוספו מקצועות חדשים, כמו מתכנתים, אלקטרוניקאים, מהנדסי ייצור, הקוסמים לנוער יותר מאשר ההוראה. דרישות ההסמכה למקצועות אלה חמורות יותר ועל כן הם נחשבים למקצועות של יוקרה.

עובדה שלישית: גידולו של החינוך הגבוה הביא לדלדול כוחות ההוראה בבית הספר התיכון.

תופעות אלה הן כלל עולמיות, אך יש תופעות ספציפיות למדינת ישראל. במדינת ישראל אין כל חוק במקצוע ההוראה הקובע מהם הקריטריונים לאישור הוראה. חוק הפיקוח שקיבלה הכנסת בשנה שעברה ביטל את פקודת החינוך הסנדטורית - שהוצאה בשנת 1933 והסמיכה את הנציב העליון לקבוע מי רשאי לעסוק בהוראה - אך לא קבע קריטריונים למתן אישור הוראה. זאת אומרת שלמעשה אין כל תקנות של משרד החינוך והתרבות הקובעות מה טיבה של כשירות להוראה.

ב. מקצוע ההוראה הוא בין המועטים שבו אפשר לעבוד ללא סטאז'. בחינוך מושגת למעשה הקביעות באותו מוסד תוך שנה אחת - עובדה פרופסיונלית שאינה תורמת להרמת קרנו של המורה.

ג. לגבי שכר המורה: מה שחמור במבנה השכר אינו רק שיעור השכר, אלא העובדה שלשכר אין כל קשר עם הצלחת המורה בהוראה. כיום נקבע השכר לפי שני קריטריונים: השכלה וותק. בזה שונה מקצוע ההוראה ממקצועות אחרים.

ד. למעשה אין למורה מסלול קידום בעבודתו. מידת סיכוייו לעלות בדרגה כלשהי מבחינת התפקיד מועטים מאד.

ה. למורה אין אפשרות לגלות יוזמה והוא למעשה נטול עצמאות. למעלה מזה: המועצה הפדגוגית גם היא נטולת עצמאות.

ו. גורם נוסף: המורה לא השכיל לבנות לעצמו מוסד להגנה על שמו מפני אלה שבין חבריו שאינם תורמים לשמו הטוב, כדוגמת לשכת עורכי הדין למשל היודעת להגן על שמו של המקצוע ותובעת לדין חברים שלא נהגו לפי אחיקה מקצועית. הייתי מוכן שארגון המורים יקים לשכה של מורים, ששם אפשר יהיה לתבוע לדין מורה שאינו ממלא את חובתו.

ז. אין השתלמות מספקת למורים. המקצועות מתקדמים ואין המורה יכול להורות בשיטה המתבססת על אוצר הידיעות שרכש בשעתו בבית הספר הגבוה, גם אם קנה השכלה מושלמת. קרן ההשתלמות היא אחד ההישגים הגדולים של השנים האחרונות, אך אינה מניחה את הדעת משלוש סיבות: 1. רק חלק קטן של מורים חבר בקרן. 2. החברות היא רשות, כיוון שצריך לשלם הרבה כסף. 3. תנאי התשלום שמקבל המורה בשנת חופשה אינם מאפשרים לו קיום. 3. אין פיקוח מספיק על ההשתלמות וטיבה.

ח. תוצאת המצב: כיום אין מגיעים כמעט גברים להוראה, ובמידה שמגיעים גברים אין הם תמיד מסייב המצליחים באוניברסיטאות.

דוגמאות למשיכת כוחות עבודה:

- 1. בוגרי הפנימיה הצבאית החוחמים על שלוש שנות קבע מקבלים הלוואה עומדת של 3,000 ל"י. 2. בוגרי בח"י ספר טכניים, כמו אורט מקבלים בשנת הלימודים האחרונה סך המפעלים השונים 1,500 ל"י כהלוואה עומדת על מנת למשוך אליהם את הבוגרים.

מה לעשות לשינוי פני הדברים, כדי להתכונן

לבאות:

א. ליצור דיפרנציאציה בין משכורתו של M.A.

ד"ר רב. יוגב:

לביין פתגרתו של P.H.D

ב. יש למצוא דרך לפצות טורים עבור מידת

הצלחתם בעבודה.

ג. יש לחוק חוק על מקצוע ההוראה שבו ייקבעו תנאי מינימום: השכלה, סטאז, מבחן לאחר סטאז, ביקורת על מידת כשירותו המעשית של המורה להוראה.

ד. קביעת אתיקה מקצועית להגנת שמו של המורה.

ה. מתן מחשבה על מסלול קידומו של המורה.

ו. מתן אוטונומיה לבית הספר ולטורים.

ז. מתן אפשרות להשתלמות מתמדת תוך כדי

עבודה ועל חשבון המדינה.

ח. סיוע לטורים המוכשרים לעסוק בעבודה חלקית

בהוראה ובעבודה חלקית במחקר חינוכי.

נקודה שחייבת להיות מודגשת: הטורים המתקבלים בחמש השנים האחרונות לעבודת ההוראה הם הגוף שיקבע את דמותו של החינוך בשלושים השנים הבאות. אסור לנו שקביעתו של החינוך תעשה על ידי מי שאיננו כשיר לכך. אסור לנו לשבת בחיבוק ידים ולומר שהבעיות תפתרנה מאליהן, כי הן לא תפתרנה מאליהן.

ד"ר י. שפירא:

אדבר על הטווח הארוך ולא על הטווח הקצר. המצב כפי שהוא כיום, שהוא במידה רבה תולדה ממעמדו של המחנך, הוא מצב הרה סכנות שעשוי להביא להתדרדרות הנוער, שממנה אני חושש יותר מאשר מהתדרדרות המורה. אני יוצא מנקודת מבט לפיה חייב מעמד המורה להשתנות בצורה רדיקאלית.

א. אין לקוות שהנוער שאנו מחנכים יספוג את הערכים שאנחנו מקנים לו אם לא נבטיח שהמורה המלמד אותו ישמש לו דוגמה לא רק מבחינה חינוכית אלא גם מבחינת גודל הנפש, גודל התפישה.

אם לא נבטיח זאת יהיה לטורים אותו שם של "מלמדים" שבחרו במקצוע ההוראה משום שלא יכלו לעסוק בדברים אחרים.

ב. כדי שיוכל המורה להשיג הישגים בחינוך הוא חייב להקדיש את כולו, זמנו ויישותו, לתפקיד זה. אסור לו לעסוק בדברים אחרים, למעט מחקר והשתלמות.

ג. קיים קצר בתקשורת בין הנוער לבין החברה המבוגרת. אחת הדרכים לשינוי מצב זה היא במסגרת בית הספר שבו המורה מקדיש את עצמו לא רק ללימוד בכיתה אלא גם ליצירת קשר תמידי עם חניכיו.

ד. יש לתת למורה מעמד שישחרר אותו מן הצורך לעסוק במאבק יומיומי על פרוטות - דבר המעוות את תדמיתו בעיני הנוער.

איך לשנות את המצב הקיים? -

יש להקים ועדה ממלכתית, בה ישבו מטובי הכוחות, שחשב על המדוכה ותעבד תוכנית לגבי השאלה.

הכיוונים העיקריים לדעתי בהם צריכה לפעול

הוועדה הממלכתית:

א. קביעת מעמד ממלכתי מיוחד למורה במדינה.

ב. מתן עצמאות למוסד ולמורה בתוך המוסד.

ג. קביעת מסלול קידום למורה בתחום המקצוע

ההוראה והמחקר החינוכי.

ד"ר י. שפירא:

גם סחנך אינה דרגה שכל מורה יכול להגיע אליה אלא לאחר שהוכיח את כשירותו לכך, לאחר שלב של התנסות.

ד. צריך שבעיותיו המקצועיות של המורה תפתרנה על ידי גוף פריטטי משותף ומוכר שישחזר את האנשים העוסקים במקצוע ההוראה להופיע בפני החניכים בדברים כגון שביחות והפגנות.

הערות חברי הוועדה. הי"ר א. כץ:

נ. אליעד: אני מקדם בברכה את ההצעה להקים ועדה ממלכתית שתדך לשורש הבעיה.

הבעיה החומרית חייבת למצוא את פתרונה, ביחוד לאור העובדה שהנוער נמשך למקצועות אחרים בהם הוא יכול למצוא מרחבים לסקרנותו ודמיונו.

האם עמדתם פעם על השאלה מדוע העמיד העם היהודי כוחות גדולים בעם ובעולם, גם כאשר החינוך מבחינה פדגוגית לא היה יותר טוב מאשר כיום, ואילו עכשיו אין זה כך? אם התשובה היא שהקידמה שהבאנו לא כיסתה על החלל שנוצר עם איבוד המסגרות הקודמות הרי שזה דבר סדאיג מאד.

מדוע לא הבאתם את בעיית מתן האוטונומיה עד למאבק ציבורי?

יצירת סולם התקדמות בהוראה כפי שהוא קיים ברפואה, למשל, נראה לי מלאכותי. אם הדבר אפשרי בכל זאת מבחינה טכנית מדוע לא הפכתם מאבק זה לנחלת הציבור?

יש לתת את הדעת על ההצעה לכבד את המורה עבור הישגיו בצורה חגיגית, אם בפרסים או בעיטורים.

האם חלק מן המצב הקיים אינו תלוי במורים עצמם, מתוך שהפסקו לראות בהוראה ייעודי? העובדה שאנו הולכים ונעשים מורים ולא מחנכים היא שורש הרעה. אינני רואה שהמורים עצמם מנסים להעלות את קרנם בעיני עצמם. הם מאבדים את הטעם המיוחד של עבודתם. אם המורים לא יכירו בערך עצמם לא יכירו גם אחרים בערכם. מה יכולים אנו לעשות בענין זה?

א. רזיאל-נאור: לא רק המורים חדלו לראות יעוד בתפקידם אלא גם החברה והמדינה נעוצה במהפכה שחלה במערב מחיי הישוב לפני קום המדינה לחיי הישוב לאחר קום המדינה. לאחר קום המדינה יש לאנשים כתובת עליה הם יכולים להשליך את יהבם ועל כן חדל הפרט לתבוע מעצמו.

איננו יכולים להתעלם מן הדרישות החומריות, שהן חשובות, אך אסור להוציא את הרוח מענין ההוראה, וזה מה שקרה.

לא משרד החינוך והתרבות בלבד אלא כל ארגוני המורים צריכים לחשוב כיצד להרים את קרן ההוראה, שאז מסילא תעלה קרנם של העוסקים בה.

צדק ד"ר שפירא בהצעתו להעמיד את הענין לסדר היום של הכנסת, המדינה והחברה על ידי שיקום גוף - ועדה ממלכתית שתדון בו על כל צדדיו, ושחתרום גם היא להרגשה הטובה יותר של המורים.

ד. קורן:

לאחר עיון בבעיה ושיחות עם מורים אני משוכנע שקיימת בעיה כלכלית. צריך להילחם עליה, אך אינני חושב שהיא חפתור את כל מה שמצפים שחפתור.

הגברת הדיפרנציאציה - פרט לדירוג סמכותי הנובע מכוח הנסיון, מכוח האישיות - בקרב חבר המורים אינה נדרש שיש ללכת בה. דיפרנציאציה כזו לא רק שלא חבנה, אלא אף תהרוס את העבודה החינוכית המשוחפת, השונה באופיה מכל עבודה במשרד אחר.

הפתרון חייב לצאת מן המורים עצמם. אם הם לא יראו עצמם כמעמד בעל ערך לא יתנו להם גם הכרזות הכנסת והצהרות בפומבי את תחושת השליחות.

היו"ר א. כץ:

אינני יודע מה יכול איגוד המורים לעשות בנושא השכר, אך ברור שהוא יכול לעשות הרבה בענין האוטונומיה של בחי הספר, של המורים בבחי הספר. כל הפעולות הטובות שהוזכרו כאן הן פרי יוזמה של מורה או צוות מורים. חלק מהם אף הפך לחקנה. אם יש דבר שהייתי מאיץ את הארגון לעסוק בו הרי זה בנושא זה.

ד"ר כ. יוגב:

אני מסכים לגישה שעל מנת להעלות את רמתו ויוקרתו של המורה יש לבנות זאת קודם כל מבפנים, אך בניה פנימית צריכה עזרה מבחוץ.

יש להאשים בהרבה את המורים על חוסר יידע בנושא של יחסי ציבור. מרבית המורים עובדים עבודה מסורה וקשה מתוך הרגשת שליחות, אך אין מדברים על כך.

לגבי אוטונומיה: אנחנו נמצאים בעצם הימים האלה במאבק קשה עם משרד החינוך על נושא האוטונומיה. המשרד מעוניין עד מאד להפוך בית ספר כמו שלנו לבית ספר עירוני, אך איננו מוכנים לכך. אנחנו מוכנים להשתלב בויפורמה, אך חוץ שמירה על האוטונומיה שלנו. טוב שיידע הציבור וועדה זו כי המושג אוטונומיה נחשב למעשה, אם לא להלכה, לצנינים בעיני משרד החינוך והחברות.

לגבי דיפרנציאציה: לי נראית הדיפרנציאציה שהוצעה כאן כמעט ככורה. יכול להיות מורה שייקרא מורה בכיר, או מורה ראשי ויכול להיות מעמד מכובד של מחנך. לא כל מורה ראוי להגיע למעמד של מחנך.

ד"ר מ. שפירא:

לחבר הכנסת אליעד: העם שלנו חרם גאונים לחיבתנו ולחברותנו כולה בזכות המסורת היהודית אין קהילה נידחה ביותר שאין בה חלמוד תורה.

לענין האוטונומיה: אנחנו נאבקים על אוטונומיה זו עם משרד החינוך. תוך כדי מאבק הצלחנו להשיג דברים.

לגבי הדיפרנציאציה: שלושחנו לא דיברנו על אותה דיפרנציאציה. אני דיברתי על העוול בכך שתנאי העבודה של מורה להתעמלות שונים לאלה של מורה לעברית.

אני חומך בהצעת ד"ר יצחק שפירא להקים ועדה ממלכתית.

ד"ר י. שפירא:

לענין העצמאות: אנו נאבקים על כך כל חיינו והגענו גם להישגים מסויימים. צריך לומר שלא נחלקנו בקשיים גדולים כל כך בענין זה לגבי משרד החינוך, שהכיר בסופו של דבר במעשינו.

אין ספק שחלק מן האשמה חל גם על המורה ואנו נאבקים גם כלפי פנים, אך ללא קמח האפשרות לדבר היא קטנה.

לגבי הדיפרנציאציה: מחנך 180 מורים בבית הספר הריאלי יש 40 שלהם אותן דרגות שעליהם דיברתי: מדוייכים, מרכזי מקצוע, מרכזי מחלקות, עוזרים למנהלים. כל הבעיות שעליהם דברתם כלל, אינן קיימות אצלנו.

שליחות ויעוד: אין ספק שזו הבעיה, בלי תחושת השליחות לא נחזיק מעמד, אך יש לחת למורה את החנאים על מנת שיוכל לחוש תחושה זו. אתם, שהכוח בידכם, צריכים להכניס לתודעת הציבור את ההכרה שהמורה הוא מכשיר חשוב מבחינה לאומית.